

Trium antiquissimorum
P O L O N I Æ
DUCUM

LECHI II. LESCI II & POPIELI II.

Fata Finalia,

partim Historicis, partim Moralibus, Discursibus
interpolata;

P R Æ S I D E

M. GEORGIO WENDIO,

Gymnasii Thorun. Rectore & Prof. Publ.

ad conferendum proposita

ab

Henrico Laurentio de Grell,

Nob. Pomerano,

Symbolam suam conferentibus:

SIGISMUNDO Bersewizi, Nobili Hungaro,

LEVINO FRIDERICO de Hahn, Nobili Curlando.

PAULO OTTLIK de Ozor, Nobili Hung.

H. L. Q. S. a. d. 2. Decembr. A. O. R. M. DC. IC.

T H O R U N I I

Impress. in Nobiliss. Senatus Chalcographeo. V.

VIRO
GENEROSO & STRENUO
DOMINO
DN. PETRO ADAMO de GRELL,
Judiciorum Capitanealium,

*Castrensum, Leoburgensium atque Bütoviensium
in Pomerania Assessori gravissimo,*

Parenti suo, filiali Cultu æternùm prosequendo,

PRIMITIAS HASCE

GYMNASTICORUM SPECIMINUM

[submissa Pietate dicare voluit]

E. XVII 352

E. XXXII 335

Filius obsequentissimus

Henr. Laurentius de Grell.

Fata Finalia,
è Theodori Zawacki Rogalæ, Eqv. Poloni,
Catalogo Ducum & Regum Poloniæ
transcripta.

I. *Fatum Lechi.* II.

Cum Lechi, Craci F. fratricidium esset detectum, universo populo exosus erat; ob quod scelus dolore contabuit, vel, ut alii scribunt, in exilium missus fuit.

I. *Notulæ*

I. Circa *Genus Mortis* differunt Historici. Plerique adstruunt, Lechum, principatu deturbatum, in triste exilium detrusum fuisse. ita enim Joh. Dlugoffus Tom. I. Hist. Pol. lib. 1. p. 53. Tantum odium Procerum Poloniæ in eum ob impium scelus & immeritam fratris necem conflatum est, ut illum à sede principatus deicerent, & perpetui exilii pœna in detestationem & terrorem facinoris per eum admissi multarent. Sunt tamen etiam, (nescio, qui? utpote nec à Dlugoffo, nec à Cromero, nec ab aliis nominatenus allegati,) qui tradunt, Lechum neque Exilio, neque alia pœna, perpetrato fratricidio, punitum fuisse, sed divinitatem, omnium injuriarum ultricem, prolis fœcunditatem illi & subditorum charitatem ac benevolentiam ademisse. Hinc consciùm in fratrem necis & Polonorum justis odiis vexatum, moerore & anxietate contabuisse, ac nullo memorando edito actu (domi) è vita inglorium & detestandum excessisse. Stanislaus Sarnicius utrumque coniungens, libr. 4. Annal. Pol. p. 179. ita memoriæ prodit: Detecto scelerè, Lechus regno deturbatus & in exilium missus, tandem intus pavore, foris sollicitudine eum excruciante, paulatim contabuisse fertur. (NB. Media sententia videtur probabilissima. Per eam enim vis populi in Ducem nulla infertur, &, quæ Lechum frangere debebat pœna, Nemese diviniæ relinquitur. Attamen quis certa in incertis determinaverit?

II. In *Causa Mortis* omnes conveniunt. Quod enim is, impotentem dominandi libidine correptus, fratrem natu majorem, Cracum, cui de jure principatus debebatur, clandestinis artibus sustulit, atque, ne

)o(2 scelus

scelus proderetur, (Dlugoffo. l. c. autore) jamjam Venationi operam dantem, & in belluam audacius paulo grassantem, interiisse prodidit, hoc ipsum est, quod, increbescente ea de re fama, & populum universum adversus eundem irritavit, & parricidæ conscientiam tantisper vellicavit, dum moerore & pudore fractus desperabundam exhalaret animam.

II. Observatio

I. *Historica.* Parallela hujus Casus exempla passim prostant. (Zwinger. in Theatro Vit. human.) E domesticis huc pertinet Boleslaus III. Rex, qui simili moerore, dissimilem tamen ob causam, nempe propter cladem Russicam, contabuisse fertur.

2. *Moralis.* (1) Etiam in Principes tandem Nemesis divina excandescit. (2.) Qui fratrem injuste lædit, coelum ipsum adversum se armat. Hinc belle Sarnicius l. c. DEus justissimus parricidii judex tantum scelus de Lecho non tulit, sed quo longiores ei ferias indulgit, eo magis tarditatem gravitate pœnæ compensavit, ut diutius cum suis ærumnis luctando, gravius torqueretur, lenta morte cum excarnificando.

II. Fatum Lesci II. Ducis Pol.

Lescus (ut quidam volunt) interfectus est in prælio, quod ipse, vicinis suis Hungaris ac Sclavis ferens auxilium, contra Carolum M. Imperat. gessit, circiter annum Christi 805.

I. Notula.

I. Circa Lesci II. fatum itidem Autores nonnihil variant. (1.) Martinus Gallus (apud Dlugoff. l. c. p. 63.) opinatur, eum in conflictu cum Carolo M. Imp. inito victum & occisum fuisse, apud Dlugoffum ita commemorans: A. 805. Imp. Carolus misit Carolum, filium suum, in Poloniam, qui, depopulatis omnibus, Ducem terræ illius, Lescikonem, occidit, indeque reversus ad Patrem eum in sylva Wofzego venatui studentem invenit. (2.) Dlugoffus ex adverso l. c. Michovia. l. 1. Chron. Pol. c. 8. Gvagninus in Chron. Polon. p. 344. alique referunt, eundem, cum victorioso & feliciter satis imperasset, longævo senio confectum, ad maturam ætatem pervenientem, vita ex-

cessi-

cessisse. (3.) Cromerus l. 2. Chron. p. 24. & cum eo Neugebauer l. 2. Hist. Pol. p. 45. inter incerta mortem ejus recententes, ita scriptum reliquerunt: quomodo Vita defunctus sit, itidem atque alia illius temporis, non liquet. Quod & Dlugoffus tandem non diffiteri videtur, cum disjunctive, *sive naturali, sive violenta morte decedentem*, unicum filium sui nominis heredem reliquisse meminit.

II. *Judicium.* Tutissimum quidem est, in incerto relinquere hoc dubium; interim si conjecturis niti liceat, dixerim, (1.) Martinum Gallum ad probandam hancce Lesci cladem minus sufficientem testem esse. Cum enim Eginhartus, Caroli M. Cancellarius, rerumque ista ætate gestarum multo scientissimus, neque in bello Hungarico, neque in Bohemico & Livonico, quorum utrumque ille in Vita Caroli describit, vel minimum quicquam de hac nece commemoret, impertinens forsitan fuerit, externo illi ac rerum Sarmaticarum ignaro testi fidem habere. (2.) Conflictus quoque nullus inter Carolum & Polonos (Bohemorum forte socios) intercessit. Eginhartus scribit, bellum istud celeri sine completum esse. Blondus autor est, Carolum dicto bello Poloniae quidem fines depopulatum, cum incolis vero congressum non fuisse, verum repressis modo hostibus cito (inglorium) ad Patrem revertisse. Confer. Cromer l. c. & Sarnic. l. 5. Annal. Pol. p. 195. (3.) suspectum est, quod M. Gallus & H. Mutius *Lechonem*, Regino *Letzonem*, Blondus & Sabellicus (Ennead. 8. libr. 9. fol. 64.) *Leonem* quendam, Bohemiae Ducem, (non *Lescum* aut *Lesconem*, Poloniae Ducem) in bello isto interfectum perhibent. Nisi enim nominis est error, (qui tamen etiam ignorantiam in rebus Sarmaticis subinnuit,) incassum ista omnia memorantur. Lecho nempe jampridem, antequam Carolus M. rerum potiretur, (uti supra monitum) contabuit: per consequens neque hic ab illo in Saxonia turbari, neque ille ab hoc vel ejus F. in Polonia debellari aut jugulari potuit. (4.) Quodsi demum indulgenda est Lesci internecio, dicendum, factam esse eam non in bello illo sociali, quo (ut cum aliis sentit Zawacki) Hungaris & Sclavis auxilio fuit aliquoties, verum in bello adversum Bohemos aut suam gentem. Illic nimirum Pater Carolus paulo ante, quam imperatorum axioma consequeretur, h. e. A. 791. Avars s. Hunnos; hic Filius Bohemos & Polonos, (A. 805.) & hos quidem vel propter latam antea vicinis Sclavis opem, vel propter infestatam, ut vult Blondus, Saxoniam, bello petiit.

II. Observatio

I. *Historica.* Si verum est, Lescum occubuisse in acie, parem is in Polonia habuit Lescum album & Vladislaum III. Jagelloidem, quorumuterque fortissime pugnans in prælio extinctus est: extra Patriam, innumeros.

II. *Moralis.* Qui præclare de Patria meriti sunt, clari sunt, etiamsi non sint clari. (Exempli loco stat Lescus II. & nonnulli ejusdem successores, quorum facta propemodum tenebris involuta jacent. In promptu causa est. Polonis antiquissimis non suppetebant eruditi, qui res ipsorum præclare gestas in Annalium Monumentis consignatas relinquere. Erant omnino, erant, qui scribenda faciebant, sed non erant, qui facta scriberent. Lescus tamen II. nihilominus erat clarus. Insignis illa in re militari peritia, & simulacra conflictuum, qui in campo Martii accidere solent, tantopere Bohemis eum & mox Saxonibus commendabant, ut illi quidem admirarentur, hi inviderent; exteri vero Scriptores bellica ista Exercitia suo stylo describerent. Verbo: Lescus II. factis erat clarus, quanquam obscurus in Annalibus. Sarnic. l. c. p. 194.)

III. Fatum Popieli II. Tyranni.

Ob hoc scelus (quod Patruos ad convivium invitatos suavis uxoris veneno necavit,) permissu deorum à muribus, ex corporibus patruorum procedentibus, una cum uxore & liberis Crusvicia est discerptus.

I. Notula.

I. *Genus Mortis* insolitum, indubitatum tamen, est. Omnes Polonici Scriptores uno velut ore testantur, contra vim rabientium murium nihil profecisse satellitum abigentium præsidia, nihil obtituisse focos ardentis, nihil profuisse claustra in undis posita; divina quin ultione sic urgente, fugientem Ducem quoquoersus secutos esse mures per aquam & flammam, ac primo quidem geminos ejusdem filios, mox Conjugem, tandem & Popielum ipsum, miserandum in modum corrosos, lacerasse ac devorasse. Vid. præ ceteris Dlugoff. l. c. p. 73. seq. Circa Personam verò errant nonnulli. Dubravius libr. 15. Hist. Bohem.

ad

ad *Mesconem* ista applicans, p. 124. ita scribit: Inter fortuita (Anni 1230.) numerabatur *Mesconis*, principis in Polonia, miserabilis interitus. à muribus namque foricibusque &c. misere arrosus & absumptus est. Alii rursus *Miecislauum* s. *Mieslaum*, *Cunradi*, Ducis *Masoviae* F. dicta ratione periisse perhibent. At quis credat. unicum *Dubravium* cunctis *Sarmaticis* Scriptoribus præjudicare posse?

II. *Causa proxima* inauditi hujus supplicii non fuit alia, quam nefandum Tyranni parricidium. Ideo nempe, quod XX. innocentium patruorum necem in his terris ulcisci nemo poterat, (vel etiam debebat,) coelum ipsum adversus nefarium huncce parricidam tantopere excandescibat, ut murium quoque exercitu uteretur ad extirpandam hanc scelestam progeniem. *Remotam* vero *causam* haut abs re in Patre ipsius, *Popielo* l. quærimus. Quod enim hic ex temeritate quadam sibi suisque imprecari multoties consueverat, in Filio cheu! justo DEI (non decorum) judicio adimpletum tandem est.

II. *Observatio*

I. *Historica*. Parallela hujus Muricidii exempla (*inter illustres*) vix suppetunt. Quod enim de *Hattone* II. Archiepiscopo *Mogunt.* è *Joh. Trithemii Chron. Monast. Hirsaugiensis* p. 44. vulgo circumfertur, tum ab ipso Historico, tum à *Nicol. Serario*, inter fabulas refertur. Prioris judicium de hac traditione tale est: Huic nos fabulæ autoritatem nec damus, nec rursus subtrahimus; quam usque in hodiernum diem & à *Veteribus* descriptam legimus, & ab incolis terræ, ut à *privatis* perceptam auditu, ad nepotes referre non ignoramus. Posterioris rationes prostant *libr. 4. Rer. Mogunt. c. 4. p. 696.* ad quas *B. Lectorem* remittimus. Si dein vera sunt, quæ *Bernh. Herzog* in *Chron. Alsatiae* l. 4. fol. 75. de *Argentoratensi* Episcopo, *Wilderolpho*, tradit, atque è *Jacobi de Rönigshofen Chron.* corroborat, parallelum iste, sed unicum, hujus *Calus* subministrat exemplum. NB. *Privata* illa, à *L. Beyerlinck* in *Theatr. Vit. human. Tom. II. p. 486. & Tom. IV. p. 97.* adducta paradigmata, huc non quadrant. Circa *illustrium* namque, non *privatorum*, fata in præsens fumus occupati.

II. *Moralis.*

(I.) *Imprecationes* nonnunquam permittente DEO suum, ut conceptæ sunt, sortiuntur exitum. *Zwinger. Volum. I. Theat. V. H. libr.*

lib. 2. p. 186. seqq. Documenti loco est præfens Popieli II. fatum. Nisi enim potervus Parens, Popielus I. confirmaturus dicta sua in ore frequenter habuisset fordidum istud adagium: *nisi hoc sit.* (quod scil. affirmabat Parens,) à muribus devorer, atrocissimo quidem citra dubium, alio tamen forsan, ac murium supplicii, genere ad inferos detrusus fuisset Filius. In *latrina* quoque Effurti suffocabatur Henricus, Comes Schwarzburgicus. Ratio: infrunita hac jurandi formula: *si hac fecero vel dixerò, submergar in latrina*, pœnam hanc sibi acceleraverat. Abbas Stad. in *Chronic.* p. 197. b. Quocirca aut abstinendum, aut contra præfractos solummodo hostes utendum ejusmodi formulis.

(2.) *Conjugum Consilia* non semper sunt ratihabenda. Quod si h. l. Popielus, post eum Miecislaus II. Rex Polon. Vladislaus II. Ethnarcha Pol. aliique, uxoribus suis tam vacivas non præbuisent aures, in tanta, quanta post subierunt, non incidissent pericula.

Corollaria
è *Prælectionibus Politicis.*

1. Q. An summa Potestas etiamnum sit summa, cum penes plures divisim esse dicitur? A.
  2. An Majestas sit soluta Legibus? A. dist.
  3. Bonæ Legis forma in Ennomia s. conformitate cum recta ratione, consistit.
-

Generosi Sanguinis & animi Juveni, HENRICO LAUR.
de GRELL, Eq. Pomerano,

Auditori suo, tum ob Morum, tum ob diligentia,
studium sibi perquam grato,

De Trium Polonia DUCUM sinistris Fatis disputaturo,
FELICITER!

Tute quidem Lechidarum tristia Fata recenset;
At ego, Grelle, tibi mitia fata precor.

M. G. Wendius. Rector.

